

ABERRANT BEHAVIOR CHECKLIST

(Checklist van afwijkend gedrag)

Michael G. Aman & Nirbhay N. Singh (1986)

Modified for rating children in the community by Elaine C. Marshburn & Michael G. Aman (1992)

Vertaald en aangepast door Anneke Maas (2002)

Naam kind	:	_____
Beoordelaar	:	moeder/vader/anders n.l. _____
Invuldatum	:	_____

Instructies

Wanneer u het gedrag van het kind beoordeelt, houd dan a.u.b. rekening met de volgende punten:

(a) Houd rekening met de relatieve frequentie van elk specifiek gedrag. Wanneer het kind bijvoorbeeld gemiddeld meer woede-uitbarstingen heeft dan andere kinderen die u kent van dezelfde leeftijd dan is het gedrag ernstig (2), of zeer ernstig (3), zelfs al komt het gedrag slechts één of twee keer per week voor. Andere gedragingen, zoals weigeren een verzoek op te volgen, zullen waarschijnlijk frequenter moeten voorkomen om een extreme score te verkrijgen.

(b) Beoordeel het gedrag over alle volwassenen, niet alleen met betrekking tot uzelf. Indien het kind problemen heeft met anderen, maar niet met u, probeer dan rekening te houden met de totale situatie.

(c) Neem in overweging of een bepaald gedrag zijn/haar ontwikkeling belemmert. Het chronisch heen en weer wiegen van het bovenlichaam bijvoorbeeld, hoeft andere kinderen of volwassenen niet te storen, maar het belemmert vrijwel zeker de individuele ontwikkeling. Dus zowel naar binnen gericht gedrag als naar buiten gericht gedrag moeten in ogenschouw genomen worden.

(d) De beoordelaar wordt aangemoedigd om gedeeltelijk te vertrouwen op andermans observaties, in het bijzonder op diegenen die het kind erg goed kennen en op die mensen die hem/haar in andere situaties kunnen observeren, zoals in vormen van dagbesteding en onderwijs.

Voordat de checklist wordt ingevuld, dient de beoordelaar de bijlage te raadplegen voor meer gedetailleerde instructies en beschrijvingen van de afzonderlijke items.

U wordt verzocht het gedrag van het kind van de laatste twee weken te scoren. Bepaal voor elk item of het gedrag een probleem vormt en omcirkel het juiste cijfer:

0 = helemaal geen probleem

1 = het gedrag is een probleem in lichte mate

2 = het probleem is ernstig

3 = het probleem is zeer ernstig

Overweeg elk item niet te lang, uw eerste reactie is doorgaans de juiste.

01. Overmatig actief thuis, op school, of ergens anders	0	1	2	3
02. Verwondt zichzelf met opzet	0	1	2	3
03. Lusteloos, traag, passief	0	1	2	3
04. Agressief naar andere kinderen of volwassenen	0	1	2	3
05. Zoekt afzondering van anderen	0	1	2	3
06. Herhalende lichaamsbewegingen, zonder betekenis	0	1	2	3
07. Onstuimig (ongepast luidruchtig en ruw)	0	1	2	3
08. Schreeuwt ongepast	0	1	2	3
09. Praat overmatig	0	1	2	3
10. Woede-uitbarstingen	0	1	2	3
11. Afwijkende, herhalende bewegingen (stereotiep gedrag)	0	1	2	3
12. Geheel in beslag genomen; staart in het niet	0	1	2	3
13. Impulsief (handelt zonder na te denken)	0	1	2	3
14. Prikkelbaar en zeurderig of jankerig	0	1	2	3
15. Rusteloos, kan niet stil zitten	0	1	2	3
16. Teruggetrokken; geeft voorkeur aan individuele activiteiten	0	1	2	3

17. Vreemd, bizar in zijn/haar gedrag	0	1	2	3
18. Ongehoorzaam; moeilijk in toom te houden	0	1	2	3
19. Gilt op ongepaste momenten	0	1	2	3
20. Starre gelaatsuitdrukking; heeft gebrek aan emotionele responsiviteit	0	1	2	3
21. Stoort anderen	0	1	2	3
22. Herhalende taaluitingen	0	1	2	3
23. Doet niets, alleen maar zitten en naar anderen kijken	0	1	2	3
24. Werkt niet mee	0	1	2	3
25. Neerslachtige stemming	0	1	2	3
26. Verzet zich tegen elke vorm van lichamelijk contact	0	1	2	3
27. Beweegt of rolt herhalend hoofd heen en weer	0	1	2	3
28. Schenkt geen aandacht aan instructies	0	1	2	3
29. Eisen moeten onmiddellijk worden vervuld	0	1	2	3
30. Zondert zich af van andere kinderen	0	1	2	3
31. Verstoot groepsactiviteiten	0	1	2	3
32. Zit of staat in één positie gedurende een lange periode	0	1	2	3
33. Praat hardop tegen zichzelf	0	1	2	3
34. Huilt om kleine ergernissen en pijntjes	0	1	2	3
35. Herhalende hand-, lichaams-, of hoofdbewegingen	0	1	2	3
36. Stemming verandert snel	0	1	2	3
37. Niet ontvankelijk voor groepsactiviteiten (reageert niet)	0	1	2	3
38. Blijft niet op zijn/haar plaats (bijvoorbeeld tijdens lestijd, maaltijden)	0	1	2	3
39. Zit nooit stil	0	1	2	3
40. Is moeilijk te bereiken, contact mee te krijgen of tot door te dringen	0	1	2	3
41. Huilt en schreeuwt ongepast	0	1	2	3
42. Geeft voorkeur aan alleen zijn	0	1	2	3
43. Probeert niet te communiceren met woorden of gebaren	0	1	2	3
44. Gemakkelijk af te leiden	0	1	2	3
45. Zwaait of schudt (delen van) armen of benen herhaaldelijk	0	1	2	3
46. Herhaalt een woord of zin telkens weer	0	1	2	3

47. Stamp met voeten, smijt met voorwerpen of slaat deuren met een klap dicht	0	1	2	3
48. Rent en springt voortdurend door de kamer	0	1	2	3
49. Wiegt herhalend lichaam heen en weer	0	1	2	3
50. Doet zichzelf opzettelijk pijn	0	1	2	3
51. Let niet op als er tegen hem/haar wordt gesproken	0	1	2	3
52. Doet zichzelf lichamelijk geweld aan	0	1	2	3
53. Passief, beweegt zich nooit spontaan	0	1	2	3
54. Is geneigd om overmatig actief te zijn	0	1	2	3
55. Reageert negatief op genegenheid	0	1	2	3
56. Negeert opzettelijk aanwijzingen	0	1	2	3
57. Maakt een scène als het zijn/haar zin niet krijgt	0	1	2	3
58. Toont weinig sociale reacties naar anderen	0	1	2	3

Bijlage

Afzonderlijke items met specifieke voorbeelden

Hieronder vindt u een lijst met afzonderlijke items die samen de ABC vormen. Bij elk item staan specifieke beschrijvingen van de gedragingen, welke kunnen helpen het item te karakteriseren. U dient zich vertrouwd te maken met deze beschrijvingen voordat u de schaal invult.

01. Overmatig actief thuis, op school, of ergens anders.
Actief in die mate dat het de gang van zaken verstoort; duwt stoelen omver, rent of loopt overal. Zit niet stil.
02. Verwondt zichzelf met opzet.
Elke zichzelf toegebrachte, herhaaldelijk optredende handeling die leidt tot inscheuringen, blauwe plekken of schaafwonden op het eigen lichaam van het kind.
Voorbeelden zijn o.a. hoofdbonken, in ogen prikken, bijten, krabben, zichzelf knijpen en stompen, in anus peuteren, haren trekken.
03. Lusteloos, traag, passief.
Heeft vaak fysieke aansporing nodig om in beweging te komen of dingen te doen. Is constant moe of slaperig.
04. Agressief naar andere kinderen of volwassenen.
Doet anderen pijn of verwondt anderen door middel van woorden of daden.
Voorbeelden zijn o.a. duwen, opzij duwen, slaan, met voorwerpen gooien of schreeuwen naar volwassenen of andere kinderen, anderen tiranniseren (fysiek of verbaal), bijten, krabben.
05. Zoekt afzondering van anderen.
Gaat geen interactie met anderen aan. Niet communicatief, somber, verstopt zich of zoekt een stil plekje voor zichzelf. Zit in een hoek of loopt weg als anderen naderen.
06. Herhalende lichaamsbewegingen, zonder betekenis.
Lichaamsbewegingen die geen duidelijk gewenst effect hebben.
Bijvoorbeeld wiegen met het lichaam.
07. Onstuimig.
Ongepast luidruchtig en ruw.
Voorbeelden zijn o.a. gillen, schreeuwen en duwen tijdens spel.
08. Schreeuwt ongepast.
Schreeuwt zonder duidelijke reden. Kan aandacht vragen zijn. Meestal geen aanwijzingen dat het kind overstuur is. Betreft niet schreeuwen wanneer pijn wordt ervaren (bijvoorbeeld bij injecties).
09. Praat overmatig.
Praat het grootste gedeelte van de tijd. Meestal heeft het betekenis, maar dat hoeft niet. Kan stereotiep

zijn en klinken als een 'plaat die blijft hangen'. Vaak een vorm van aandacht vragen.

10. Woede-uitbarstingen.
Schreeuwen, van boosheid huilen, van zich af slaan, met voeten stampen.
11. Afwijkende, herhalende bewegingen (stereotiep gedrag).
Herhalende bewegingen zonder dat er een duidelijk gewenst effect op volgt.
Voorbeelden zijn o.a. hoofdrollen, handwuiven, complexe vingerbewegingen, handen op het lichaam tikken en stuiten.
12. Geheel in beslag genomen; staart in het niet.
Dagdroomt, meerdere aanzetten nodig om de aandacht van het kind te krijgen.
13. Impulsief (handelt zonder na te denken).
Handelt plotseling of spontaan zonder adequaat nadenken.
14. Prikkelbaar en zeurderig of jankerig.
Zeuren of janken. Huilt zonder veel overtuiging. Raakt overstuur door kleine dingen.
15. Rusteloos, kan niet stil zitten.
Continu opstaan, weer gaan zitten, in beweging.
16. Teruggetrokken.
Voorkeur voor individuele activiteiten. Is in sociaal opzicht een eenling; extreem stil.
17. Vreemd, bizar in zijn/haar gedrag.
Verstoort ritueel, stereotiep gedrag.
18. Ongehoorzaam; moeilijk in toom te houden.
Luistert niet naar volwassenen. Kan koppig of agressief worden als iemand een eis aan hem/haar stelt.
19. Gilt op ongepaste momenten.
Onvoorspelbare, ongepaste geluiden, klanken. Hoeft in principe niet aandacht vragen te zijn.
20. Starre gelaatsuitdrukking; heeft gebrek aan emotionele responsiviteit.
Laat geen verschil in emoties zien, ook niet bij prikkeling (bijvoorbeeld kietelen, duwen, pijn).
21. Stoort anderen.
Verstorend; bemoeit zich met activiteiten die gaande zijn in het gezin, in de klas of ergens anders.
22. Herhalende taaluitingen.
Verbaal stereotiep gedrag; zegt bepaalde woorden, uitdrukkingen of zinnen herhaaldelijk; kan echolalie (nazeggen) zijn.
23. Doet niets, alleen maar zitten en naar anderen kijken.
Reageert niet op sociaal spel; kan neerslachtig zijn.
24. Werkt niet mee.
Weigert gehoor te geven aan simpele opdrachten.
25. Neerslachtige stemming.

Reageert niet op genegenheid of andere sociale prikkels. Heeft een vlakke emotie. Bedroefd. Huilerig. Weinig oogcontact.

26. Verzet zich tegen elke vorm van lichamelijk contact.
Loopt weg wanneer hij/zij door anderen wordt benaderd. Duidelijk ellendig/angstig wanneer vastgehouden door ouders of andere volwassenen. Houdt zich afzijdig.
27. Beweegt of rolt herhalend hoofd heen en weer.
Stereotiepe beweging zonder dat er een duidelijk gewenst effect op volgt.
28. Schenkt geen aandacht aan instructies.
Heeft meerdere fysieke of verbale aansporingen nodig. Geldt niet voor kinderen die over weinig receptieve taal (taalbegrip) beschikken.
29. Eisen moeten onmiddellijk worden vervuld.
Is gewend zijn/haar zin te krijgen; raakt overstuur of krijgt woede-uitbarstingen als eisen niet onmiddellijk worden vervuld.
30. Zondert zich af van andere kinderen.
Heeft moeite met socialiseren. Zal alleen met anderen omgaan als hij/zij wordt aangemoedigd.
31. Verstoot groepsactiviteiten.
Verstoort anderen in de groep en maakt ze overstuur, gooit met spullen; komt er later bij en wil de aandacht van de groep.
32. Zit of staat in één positie gedurende een lange periode.
Doelloos staan of zitten. Kan verveeld of neerslachtig zijn, of totaal teruggetrokken.
33. Praat hardop tegen zichzelf.
Wordt gescoord wanneer het duidelijk is dat het kind niet in gesprek is met andere kinderen of volwassenen. Moet uit echte woorden bestaan alhoewel ze niet iets hoeven te betekenen.
34. Huilt om kleine ergernissen en pijntjes.
Overgevoelig bij kleine irritaties. Huilt (of jammert), zonder dat het ongemak dat ervaren wordt hiertoe voldoende aanleiding heeft gegeven. Je zou het 'overemotioneel' kunnen noemen.
35. Herhalende hand-, lichaams-, of hoofdbewegingen.
Zelfstimulerend gedrag zonder dat er een duidelijk gewenst effect op volgt. Stereotiep gedrag.
36. Stemming verandert snel.
Heeft plotselinge stemmingswisselingen. Kan lachen, huilen of schreeuwen zonder duidelijke reden.
37. Niet ontvankelijk voor groepsactiviteiten.
Reageert niet op activiteiten, zelfs niet wanneer aangemoedigd; gaat door met de vorige activiteit of met niets doen of zondert zich af van anderen.
38. Blijft niet op zijn/haar plaats (bijvoorbeeld tijdens lestijd, maaltijden).
Dwaalt rond wanneer van hem/haar wordt verwacht op één plaats te blijven staan of zitten, of met een

activiteit bezig te zijn.

39. Zit nooit stil.
Overactief, lichamenlijk onrustig.
40. Is moeilijk te bereiken, contact mee te krijgen of tot door te dringen.
Heeft autistische neigingen. Tekort aan oogcontact. Reageert niet op sociale interacties.
41. Huilt en schreeuwt ongepast.
Huilt en schreeuwt wanneer omstandigheden dit niet rechtvaardigen. (Betreft niet huilen of schreeuwen wanneer pijn wordt ervaren). Erg 'emotioneel'.
42. Geeft voorkeur aan alleen zijn.
Niet-sociaal, verlegen, teruggetrokken, zondert zich actief af van anderen.
43. Probeert niet te communiceren met woorden of gebaren.
Gereserveerd. Het kind uit geen wensen, behoeften, enz., terwijl hij/zij wel in staat is verbaal of via gebaren te communiceren.
44. Gemakkelijk af te leiden.
Tekort aan concentratie, is ongemotiveerd, beperkte aandachtsspanne.
45. Zwaait of schudt (delen van) armen of benen herhaaldelijk.
Stereotiep gedrag met betrekking tot armen, vingers, voeten en tenen. Heeft geen duidelijke gewenste effecten tot gevolg. Kan ritueel van aard zijn.
46. Herhaalt een woord of zin telkens weer.
Als een 'plaat die blijft hangen'. Zegt steeds hetzelfde, meestal niet gepast of relevant bij wat er op dat moment gebeurt.
47. Stamp met voeten, smijt met voorwerpen of slaat deuren met een klap dicht.
Geniet van het maken van geluiden of het irriteren van volwassenen; acting-out; uit frustraties. Woede-uitbarstingen.
48. Rent of springt voortdurend door de kamer.
Overmatig energiek. Lichamenlijk overactief.
49. Wiegt herhalend lichaam heen en weer.
Stereotiep gedrag zonder duidelijk gewenst effect.
50. Doet zichzelf opzettelijk pijn.
Betreft zelfverwondend gedrag. Hoeft niet perse te leiden tot bloedingen, verscheuringen of snijwonden.
51. Let niet op als er tegen hem/haar wordt gesproken.
Niet inschikkelijk en niet responsief. Geldt niet voor kinderen die doof zijn.
52. Doet zichzelf lichamenlijk geweld aan.
Elke vorm van zelfverwondend gedrag.
53. Passief, beweegt zich nooit spontaan.
Slaperig, neerslachtig, abnormaal geneigd tot het op één plaats blijven.

54. Is geneigd om overmatig actief te zijn.
Constant in beweging, overmatig energiek.
55. Reageert negatief op genegenheid.
Houdt er niet van vastgehouden, geknuffeld, gekust, of geaaid te worden.
56. Negeert opzettelijk aanwijzingen.
Heeft een sterke wil, is ongehoorzaam, hoort instructies wel maar doet alsof dat niet zo is.
57. Maakt een scène als het zijn/haar zin niet krijgt.
Schreeuwt, stampvoet, wordt agressief als verzoeken of wensen niet worden vervuld.
58. Toont weinig sociale reacties naar anderen.
Emotioneel niet responsief, niet sociaal, heeft neiging zich terug te trekken van anderen.